

# VA-HANDLINGSPLAN

## Bollebygds kommun

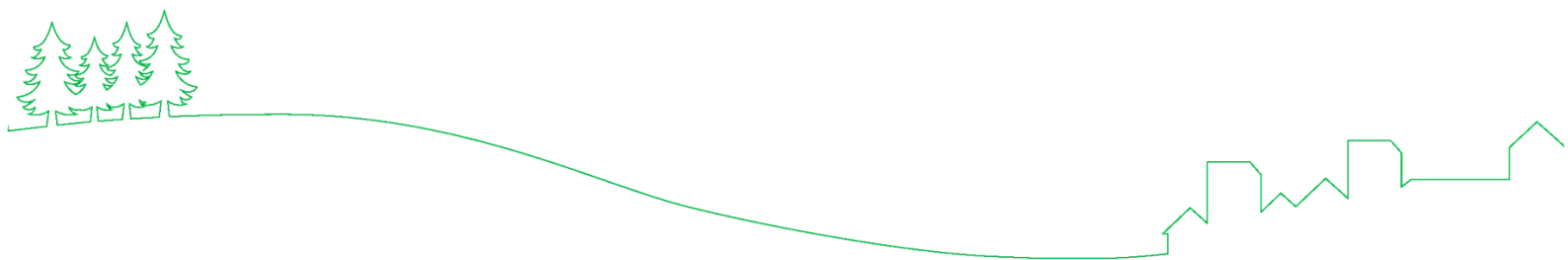
Upprättad 2021-11-29

Reviderad 2024-08-14 och 2024-10-08

Beslutad i teknik och servicenämnd 2024-xx-xx

Dokumentansvarig: VA-/gatuchef





# Innehåll

1	Inledning .....	3
1.1	Strategisk VA-planering i Bollebygds kommun .....	3
2	Plan för den kommunens VA-försörjning .....	7
2.1	Övergripande .....	8
2.2	Allmän dricksvattenförsörjning .....	9
2.3	Allmän spillvattenförsörjning .....	9
2.4	Enskild VA-försörjning .....	10
2.5	Dagvatten och skyfall .....	10
3	Implementering, tillämpning och uppföljning .....	11
3.1	Arbete med åtgärder .....	11
3.2	Ansvar för uppföljning .....	11
	Bilaga 1 Åtgärdslista .....	13

## Bilagor

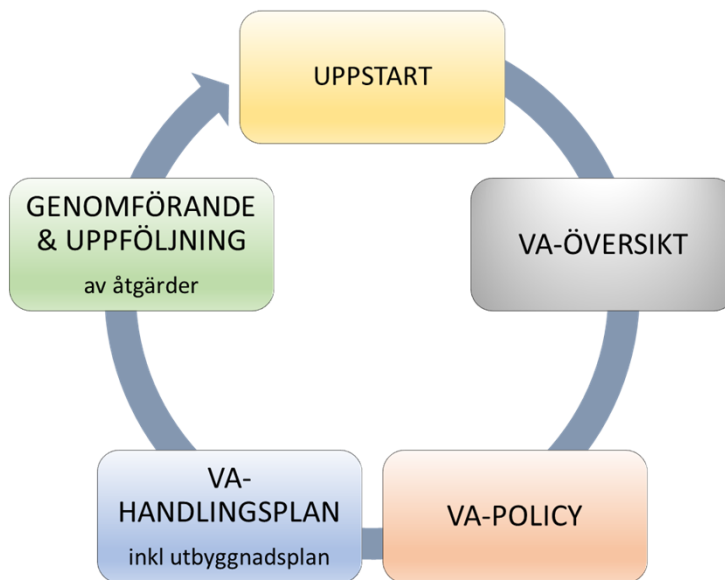
Bilaga 1 – Åtgärdslista



# 1 Inledning

## 1.1 Strategisk VA-planering i Bollebygds kommun

Detta dokument är en handlingsplan för vattenförsörjning samt spill- och dagvattenhantering (vidare kallat VA-försörjning) i Bollebygds kommun. Utgångspunkten är de steg som rekommenderas i HaVs vägledning (se Figur 1). Denna VA-handlingsplan utgör det fjärde steget i arbetet. Den tydliggör vilka åtgärder som krävs för att arbeta mot målbild och ställningstaganden vilka definierats i VA- och dagvattenpolicyn. För ordlista hänvisas till VA-översiktens inledande kapitel.



Figur 1 Stegen i en strategisk VA-plan enligt Havs- och vattenmyndighetens (HaV) vägledning.

Den strategiska VA-planen är ett styrdokument som beskriver hur kommunen ska lösa VA-försörjningen i hela kommunen, d.v.s. både inom och utanför kommunalt verksamhetsområde. Med hjälp av VA-planen skapas en helhetsbild av VA-försörjningen i kommunen. VA-planeringen möjliggör en långsiktig ekonomisk planering och ska resultera i att åtgärder genomförs på ett metodiskt och effektivt sätt.

VA-handlingsplanens tre fokusområden är:

- åtgärdsbehov för att uppfylla policyns målbild och ställningstaganden.



- implementering och tillämpning av de framtagna strategidokumentet.
- åtgärdsbehov som uppstått i samband med framtagande av kommunal vattentjänstplan

Åtgärderna i VA-handlingsplanen berör flera olika delar av kommunens organisation och det förutsätts att respektive verksamhet kommer arbeta in dessa i sin verksamhetsplanering. Detta kommer kräva samarbete mellan olika delar i kommunens organisation, främst mellan planenheten, VA-enheten och miljöenheten. Flertalet åtgärder har operativ karaktär som ryms inom det arbete kommunens tjänstemän har mandat att driva men det finns även åtgärder som påverkas av kommunens politiska inriktning där det krävs förankring.

#### ***1.1.1 Identifierade behov och utmaningar i VA-översikten***

I VA-översikten framgår att behov och utmaningar för VA-försörjningen i Bollebygds kommun är:

- Regionalt och nationellt samarbete behöver utvecklas.
- Skapa en strukturerad organisation där det finns tillräckligt med personella resurser.
- Politisk förankring gällande VA-verksamhetens långsiktiga behov.
- Fortsätta utveckla befintligt samarbete gällande VA-försörjning i planprocessen.
- Förnysetakten av ledningsnäten för både dricks- och spillvatten behöver öka. Drift-, underhålls- och förnyelseplan, inkl. investeringsbehov behöver tas fram.
- Upprätthålla och öka säkerheten med hänsyn till yttre hot gällande VA-anläggningar.
- VA-utbyggnadsplan behöver tas fram.
- Analysera åtgärdsbehov utifrån resultatet av genomförd översvämnings- och lågpunktskartering.
- Skapa ett arbetssätt där styrdokument hålls aktuella.
- Utläcket från dricksvattnet behöver minskas.
- Mängden tillskottsvatten i spillvattnet behöver minskas.



- Utbyggnad av två överföringsledningar för att ansluta till Gryaab:s nät, från Bollebygd till Härryda samt mellan Olsfors och Bollebygd.
- Fortsätta arbeta med en lösning för reservvatten utifrån de förslag som tagits fram.
- Färdigställa nödvattenplan samt inarbeta och öva på rutiner för nödlägesberedskap.
- Ta fram konkreta riktlinjer för dagvattenhanteringen utifrån VA- och dagvattenpolicy.

### 1.1.2 VA- och dagvattenpolicy

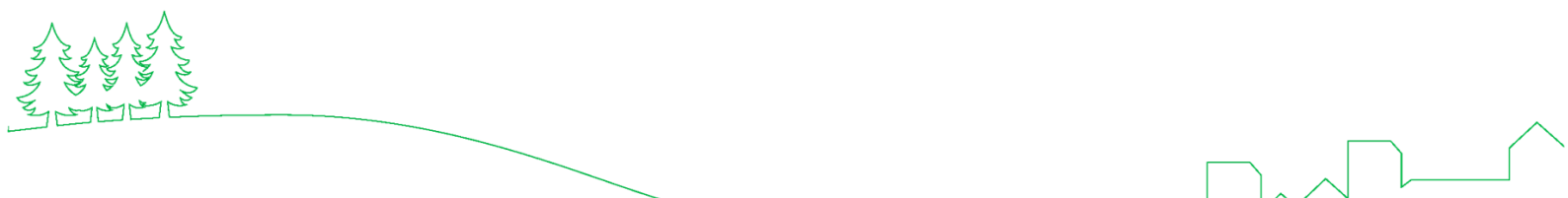
I dokumentet *VA- och dagvattenpolicy Bollebygds kommun* framgår att

Hållbarhet			
<p>Vattnet i Bollebygd är en värdefull resurs som ska respekteras när beslut ska fattas. Därför ska en långsiktigt hållbar vattenförvaltning med hänsyn till målbilden, framtida klimatförändringar och framtida samhällsutveckling tillämpas.</p>			
<p><b>Robusthet</b></p> <p>Bollebygds kommun ska ha en robust VA-försörjning som kontinuerligt anpassas till ett förändrat klimat och som samordnas med planerad bebyggelseutveckling. Den ska genomsyras av långsiktig hållbarhet där ett flergenerationsperspektiv tillämpas.</p>	<p><b>Kvalitet</b></p> <p>Bollebygds kommun ska arbeta för att nå god status i samtliga vattenförekomster i kommunen. Sjöar och vattendrag ska präglas av ett rikt växt- och djurliv samt erbjuda goda möjligheter till rekreation.</p> <p>VA-försörjningen ska utvecklas, utformas och skötas så att människors hälsa säkerställs och att påverkan på miljön minimeras.</p>	<p><b>Tydlighet</b></p> <p>VA-försörjningen ska präglas av trygghet, tydlighet och transparens. Motiv till olika beslut med koppling till VA-försörjningen samt hur den ska utformas inom kommunen ska framgå tydligt. Det ska vara lätt att göra rätt, både för politiker och tjänstepersoner samt de som bor och verkar i kommunen.</p>	<p><b>Samordning</b></p> <p>Bollebygds kommun ska ha en väl fungerande organisation som präglas av samordning och samverkan både inom kommunen samt regionalt. Olika kompetenser nyttjas och den kompetens som krävs för att hantera nuvarande och framtida utmaningar värnas.</p>

Bollebygds arbete med VA-försörjning strävar efter att nå målbilden:



I VA- och dagvattenpolicyn finns även ställningstaganden som tydliggör hur kommunen ska arbeta långsiktigt i frågor kring VA-försörjning. Det finns ställningstaganden av övergripande karaktär samt ställningstaganden för både allmän och enskilt dricks- och spillvattenförsörjning, samt dagvatten- och skyfallshantering.

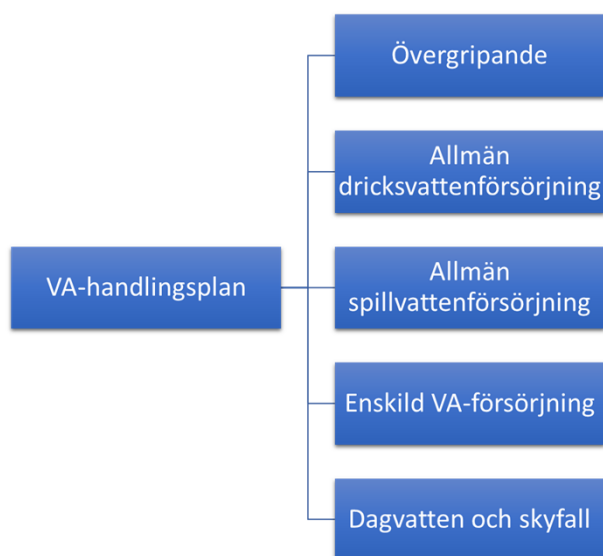


## 2 Plan för den kommunens VA-försörjning

I detta avsnitt beskrivs det övergripande åtgärdsbehovet för att ge en samlad bild av vad som behöver göras för en hållbar VA-försörjning i kommunen.

Handlingsplanens åtgärder beskriver det som bedöms vara mest angeläget ur ett förvaltningsövergripande perspektiv för att uppnå målbild och arbeta enligt VA- och dagvattenpolicyn. Ambitionen är att åtgärderna ska vara avgränsade i tid och lämpliga att överföra till projektform.

Åtgärderna kategoriseras enligt VA- och dagvattenpolicyns indelning och redovisas i Figur 2 nedan. De finns också sammanställda i Bilaga 1 - Åtgärdslista. I bilagan anges även grov tidplan och tidsåtgång samt ansvarig aktör för respektive åtgärd. Ansvaret för genomförande och uppföljning av åtgärder tillfaller olika enheter eller roller inom Bollebygds kommuns organisation. Även enheter som inte är huvudansvariga kan beröras och blir därmed medansvariga för att VA-planen ska kunna efterlevas. En tydlighet kring ansvarsfördelning idag och vid eventuella omorganisationer, är en förutsättning för ett effektivt arbete med VA-planens åtgärder. Samtliga åtgärder benämns med ett Å samt en siffra.



Figur 2 Föreslagna åtgärder har klassificerats in i ovan kategorier.

I arbetet med VA-planen har behovet av delplaner och utredningar identifierats. Dessa behövs för en mer djupgående förståelse för nuläge, målsättning och behov av konkreta åtgärder.





För att verksamheten ska fungera kontinuerligt kommer konkreta åtgärder och arbete med delplaner samt utredningar behöva utföras parallellt. De åtgärder som identifieras i kommande delplaner ska inkluderas i VA-planens åtgärdslista samt planeras in tidsmässigt och ekonomiskt.

## 2.1 Övergripande

För en trygg, säker och klimatanpassad VA-försörjning krävs gott samarbete, tydlig ansvarsfördelning samt att de strategiska dokumenten hålls uppdaterade över tid. Föreslagna åtgärder har en tydlig koppling till de övergripande ställningstagandena i VA- och dagvattenpolicyn, vilka beskriver ett långsiktigt och hållbart arbete med kommunens VA-försörjning. De listas i figuren nedan.

Flertalet av åtgärderna pågår eller ska utföras löpande medan andra avses utföras under en avgränsad tid (se bilaga 1). Behovet av att arbeta vidare med olika delar av planen för VA-utbyggnad (se kapitel 3) är en viktig fokuspunkt i åtgärdsarbetet. När exempelvis en 12-årsplan för VA-utbyggnad i kommunen ska upprättas bör samordningsvinster vid utbyggnad till olika identifierade utbyggnadsområden utredas och bli en faktor i arbetet med prioritering och tidplan.

Hantering av VA-frågor i planprocessen, från översiktlig planering till detaljplanering, anläggning samt drift och underhåll, är en avgörande del för att uppnå en framgångsrik strategisk VA-planering. Åtgärden som omfattar att skapa

- |     |   |
|-----|---|
| Å1. | Upprätta drift-, underhålls- och förnyelseplan för anläggningar samt ledningsnäten för dricks-, spill- samt dagvatten.                            |
| Å2. | Upprätta en 12-årsplan för VA-utbyggnad, inkl planerade exploateringsområden.   |
| Å3. | Vid planering och projektering av VA-utbyggnadsområden utför samtidigt behovsutredning för utökning av verksamhetsområde dagvatten.               |
| Å4. | Bevaka hur behovet avseende vattenförsörjning och avloppshantering ser ut i VA-bevakningsområden över tid (bevaka vid planläggning i ett område). |
| Å5. | Utredning behovet av kommunal VA i utpekade utredningsområden. Därefter klassa om området till någon av de andra områdestyperna.                  |
| Å6. | Ta fram checklistor för hantering av VA-försörjningen i planprocessen.  |

checklistor kring detta kan med fördel samordnas med Å21 som innebär att ta fram en dagvattenplan då den också delvis omfattar dagvattenhanterings roll i den fysiska planeringen.



## 2.2 Allmän dricksvattenförsörjning

Det är viktigt att de resurser som nyttjas idag och är viktiga även i framtiden skyddas med aktuella vattenskyddsområden och tillhörande skyddsföreskrifter. Arbetet med vattenskyddsområde för Backa vattentäkt har färdigställts. Nästa steg blir att uppdatera vattenskyddsområde och skyddsföreskrifter samt ansöka om vattendom för vattentäkten i Töllesjö. Därefter behöver projektering av ledningar och ombyggnad av vattenverk ske.

Dricksvattenförsörjning är en samhällskritisk funktion som behöver fungera även vid störning. Det är därför viktigt att planera för reservvattenförsörjning som kan sättas in i händelse av att ordinarie vattentäkt inte kan nyttjas.

Reservvattenförsörjning kan lösas på olika sätt. I dagsläget saknas reservvatten för Bollebygds kommun men det finns förslag på olika lösningar. Arbetet med en lösning för reservvatten utifrån de förslag som tagits fram samt nya möjligheter som tillkommer i samband med anslutning till Härrydas ledningsnät bör fortsätta.

En nödvattenplan bör tas fram för att skapa förutsättningar för att förse invånarna med nödvatten via tankar vid störning i dricksvattendistributionen. Nödvattenplanen ska innehålla beslut om prioriteringar för att de mest sårbara och samhällsviktiga verksamheterna ska få dricksvatten i ett tidigt skede. Arbetet

- Å12. Upprätta nytt vattenskyddsområde för Backa.
- Å13. Uppdatera vattenskyddsområde och skyddsföreskrifter för Töllesjö.
- Å14. Ansöka om vattendom för Töllesjö.
- Å15. Upprätta plan för reservvattenförsörjning

med nödvattenplan är påbörjat men behöver färdigställas. Rutiner för nödlägesberedskap behöver också inarbetas och övas. Planen skall ligga som en handlingsplan till förvaltningens krisplan.

## 2.3 Allmän spillvattenförsörjning

Mängden tillskottsvatten behöver minskas för att minska belastningen på avloppsreningsverken och pumpstationerna. Detta blir extra viktigt vid



anläggande av nya överföringsledningar, för att undvika att pumpa stora mängder tillskottsvatten. Planering inför anläggning överföringsledningen Olsfors-Bollebygd (Å17) pågår.

För att bibehålla funktionen och leveranssäkerheten krävs ett kontinuerligt drift-, underhålls- och förnyelsearbete. Det därför viktigt att arbeta aktivt efter en sådan

- Å17. Anläggning av överföringsledning Olsfors-Bollebygd
- Å18. Arbeta systematiskt och långsiktigt med åtgärder för att minska mängden

plan (se Å1).

## 2.4 Enskild VA-försörjning

Föreslagen åtgärd kan kopplas till ställningstagandena kring enskild VA-försörjning i VA- och dagvattenpolicyn. För att uppnå kraven i Vattendirektivet krävs åtgärder för att bl.a. minska mängden näringsämnen i avloppsvattnet. En

- Å20. Upprätta prioritering av tillsyn på enskilda avlopp

långsiktig plan för tillsyn av enskilda avlopp lägger grunden för att identifiera de områden där åtgärder behöver vidtas. I slutändan kan resultatet av detta arbete bidra till att de enskilda avloppen uppnår god funktion.

## 2.5 Dagvatten och skyfall

För att möjliggöra en hållbar dagvattenhantering behövs en långsiktig planering och ett förvaltningsöverskridande samarbete. Det finns behov av att komplettera VA- och dagvattenpolicyn med en dagvattenplan. Detta för att tydliggöra arbetsprocess och ansvarsfördelning för dagvattenhantering samt sprida information och ge stöd i det dagliga arbetet. Som tidigare nämnts kan detta med fördel kopplas ihop med Å6 då även detta arbete omfattas av utredning kring dagvattenhanterings roll i den fysiska planeringen.

Inom arbetet med vattentjänstplanen togs åtgärder fram för att säkerställa den allmänna VA-försörjningens funktion vid en skyfallshändelse. Det kan handla om åtgärder för att skapa skyfallsytor, skyfallsleder eller styrning. Kompletterande

- Å21. Ta fram dagvattenplan
- Å22. Starta förvaltningsövergripande arbetsgrupp för vidare arbete med genomförd översvämnings och skyfallskartering.
- Å23. Genomföra åtgärder för att säkerställa de allmänna VA-anläggningarnas



åtgärder för specifika objekt kan också bli aktuella, exempelvis höjning av elskåp och styrskåp.

### **3 Implementering, tillämpning och uppföljning**

#### **3.1 Arbete med åtgärder**

Den strategiska VA-planeringen tydliggör grunden för hur kommunen ska kunna erbjuda sina invånare och verksamheter god service samt uppfylla kommunens skyldigheter för vatten- och avloppsförsörjning enligt gällande lagstiftning.

Den största utmaningen i övergången från planeringsarbete till implementering är att göra planen operativ. Den strategiska VA-planeringen ska ligga till grund för respektive enhets verksamhetsplanering och budgetarbete i syfte att gå från ord till handling. De åtgärder som presenteras i VA-handlingsplanen måste införlivas på ett verksamt sätt i kommunens dagliga arbete. I bilaga 1 Åtgärdslista framgår tidplan och ansvarig för att driva och finansiera åtgärden.

#### **3.2 Ansvar för uppföljning**

VA-planeringen behöver följas upp löpande och uppdateras vid behov för att kommunen ska få full utdelning av det arbete som lagts ned under planeringen och för att få ett så gott stöd som möjligt för sitt fortsatta arbete. VA-enheten i Bollebygd är ansvarig för uppföljning av det samlade VA-planarbetet. VA-chefen ansvarar för att sammankalla de enheter och förvaltningar som är berörda en gång per år för att utifrån gemensamma diskussioner genomföra revideringar av VA-handlingsplanens innehåll.



En viktig del i samarbetet kring VA-frågor är att informera övriga enheter om pågående eller utförda åtgärder enligt VA-planen samt att inhämta varandras kunskap kring åtgärdernas beröringspunkter med andra enheter. Respektive enhet inom kommunen som har ansvar för genomförandet av VA-planens åtgärder är också ansvarig för uppföljningen av dessa åtgärder.



## Bilaga 1 Åtgärdslista

Åtgärd	Pågående	2025-2029	2029-2035	Löpande	Ansvarig
<b>Övergripande</b>					
Å1. Upprätta drift-, underhålls- och förnyelse-plan för anläggningar samt ledningsnäten för dricks-, spill- samt dagvatten					VA
Å2. Upprätta en 12-årsplan för VA-utbyggnad (inkl avgränsning av verksamhetsområde inom utpekade utbyggnadsområden), inkl planerade exploateringsområden					VA
Å3. Vid planering och projektering av VA-utbyggnadsområden utför samtidigt behovsutredning för utökning av verksamhetsområde dagvatten.					VA
Å4. Bevaka hur behovet avseende vattenförsörjning och avloppshantering ser ut i VA-bevakningsområden över tid (bevaka vid planläggning i ett område).					VA
Å5. Utredning behovet av kommunal VA i utpekade utredningsområden. Därefter klassa om området till någon av de andra områdestyperna.					
Å6. Ta fram checklistor för hantering av VA-försörjningen i planprocessen.					VA
Å7. Upprätta rutin för hur och när VA-frågor hanteras i samordning med andra förvaltningar.					VA
Å8. Upprätta rutin för uppdatering och aktualisering av strategiska styrdokument.					VA
Å9. Uppdatera VA-taxan.					VA



Å10. Delta i regional samverkan kring VA-försörjning.					VA
Å11. Uppdatera information om VA-försörjning på hemsidan.					VA
<b>Allmän dricksvattenförsörjning</b>					
Å12. Upprätta beredskapsplan för Töllsjö.					VA
Å13. Uppdatera vattenskyddsområde och skyddsföreskrifter för Töllsjö.					VA
Å14. Ansöka om vattendom för Töllsjö.					VA
Å15. Upprätta plan för reservvattenförsörjning.					VA
Å16. Upprätta nödvattenplan.					VA
<b>Allmän spillvattenförsörjning</b>					
Å17. Anläggning av överföringsledning Olsfors-Bollebygd.					VA
Å18. Arbeta systematiskt och långsiktigt med åtgärder för att minska mängden tillskottsvatten.					VA
Å19. Utred/kontrollera att slamfraktionen fortsatt hanteras långsiktigt hållbart och kretsloppsanpassat.					VA
<b>Enskild VA-försörjning</b>					
Å20. Upprätta prioritering av tillsyn på enskilda avlopp.					Miljö
<b>Dagvatten och skyfall</b>					
Å21. Ta fram dagvattenplan.					VA
Å22. Starta förvaltningsövergripande arbetsgrupp för vidare arbete med genomförd översvämnings- och skyfallskartering.					VA
Å23. Genomföra åtgärder för att säkerställa de allmänna VA-anläggningarnas funktion vid skyfall					



enligt vattentjänstplan.					
--------------------------	--	--	--	--	--

